

REMISSVAR

2025-08-20

Dnr: BO 2025-0182-1

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

En särskild straffbestämmelse för psykiskt våld (utkast till lagrådsremiss)

(dnr Ju2025701157)

Barnombudsmannen yttrar sig med utgångspunkt i uppdraget att företräda barns och ungas rättigheter utifrån FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen).

Som Barnombudsmannen tidigare framfört i remissvar avseende Ds 2022:18 *Straffansvar för psykiskt våld*, är det angeläget att stärka det straffrättsliga skyddet mot psykiskt våld. Barnombudsmannen tillstyrker förslaget om en ny straffbestämmelse mot psykiskt våld (avsnitt 3.3), och välkomnar särskilt att den föreslagna straffbestämmelsen ska ingå även i brottskatalogen för barnfridsbrott (kapitel 4).

Barnombudsmannen anser fortsatt att en mer djupgående barnkonsekvensanalys behöver genomföras, exempelvis av hur förslaget kan påverka olika grupper av barn samt om det även kan få negativa konsekvenser för barns rättigheter.

Vidare befarar Barnombudsmannen att utkastets bedömning av de ekonomiska konsekvenserna av förslaget är väl restriktiv. Barnombudsmannen menar att det avsevärda insatser och resurser behövs för att säkerställa att den nya lagstiftningen får genomslag praktiken.

Det handlar inte enbart om informationsinsatser utan även om långsiktig och strukturerad kompetensutveckling, uppföljning och vägledning för att förändra arbets- och förhållningssätt inom olika yrkesgrupper. Yrkesverksamma inom exempelvis socialtjänst, skola, hälso- och sjukvård, rättsväsende och institutionsvård behöver fördjupad kunskap om psykiskt våld, hur det kan ta sig uttryck och vilka konsekvenser det får för barn. Betydligt fler vuxna, inom många olika verksamheter behöver ställa frågor om psykiskt våld, ha beredskap att ta emot barns berättelser och ta sitt ansvar för att agera.

Det krävs även riktade satsningar för att barn och unga själva ska få kunskap om vad psykiskt våld är och att det inte bara är fel, utan också kriminaliserat. Det är avgörande för att barn ska kunna sätta ord på sin utsatthet, förstå att de har rätt till skydd och stöd och våga söka hjälp.

”Ja, för jag hade ju ingen vuxen. Det är ändå sjukt. Det var ingen som frågade 'Hur mår du? Vad vill du?'. Alltså det var aldrig någon vuxen som,

jag hade ingen vuxen att vända mig till eller sådär. Så det tycker jag att barn ska ha, för barn vet inte.” (tjej)¹

Det var inte mycket våld och så hemma kanske. Men ändå tjafs. Vi var ju ändå små. [...] Det var mycket psykiskt våld.” (kille)²

I Barnombudsmannens årsrapport 2025 berättade många barn och unga som befinner sig på låsta institutioner att de har haft en uppväxt som präglats av våldsutsatthet. Det har ofta börjat i tidig ålder, både genom att de själva har utsatts för olika former av våld och genom att de har bevittnat när andra blivit utsatta.³ Trots det har många av dem aldrig fått frågor om våld och vuxna har inte heller agerat på våldsutsattheten.⁴ För att lagstiftningen ska göra skillnad för dessa, och många andra, barn och unga behöver de som ska tillämpa den få rätt förutsättningar.

Beslut har fattats av barnombudsmannen Juno Blom. Föredragande i ärendet har varit utredare Matilda Eriksson. I den slutliga handläggningen av ärendet har även chefsjuristen Tove Björnheden deltagit.

Juno Blom

barnombudsman

¹ Barnombudsmannen (2025), *”Ni måste hinna före”. Barn och ungas berättelser om att vara frihetsberövad*, sid 23

² Barnombudsmannen (2025), sid 23

³ Barnombudsmannen (2025), sid 19

⁴ Barnombudsmannen (2025), sid. 23